Διά ταῦτα

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

κρίνοντας ἐπί τῶν ἐρωτημάτων, πού τοῦ ὑπέβαλε τό Rechtbank van eerste aanleg τῆς Γάνδης μέ ἀπόφαση τῆς 8ης Μαΐου 1981, ἀποφαίνεται:

Ἀπό τήν ἐξέταση τῶν ὑποβληθέντων ἐρωτημάτων δέν προέκυψαν στοιχεῖα ἱκανά νά ἐπηρεάσουν τό κῦρος τοῦ κανονισμοῦ 1174/68 τοῦ Συμβουλίου, τῆς 30ῆς Ἰουλίου 1968, περί τῆς καθιερώσεως συστήματος ἀμφιριακῶν κομίστρων γιά τίς ὁδικές ἐμπορευματικές μεταφορές μεταξύ τῶν κρατῶν μελῶν.

Mertens de Wilmars Pescatore O'Keeffe

Everling Mackenzie Stuart Bosco Due

Ἐδημοσιεύθη σέ δημοσία συνεδρίαση στό Λουξεμβοῦργο στίς 30 Νοεμβρίου 1982.

Ὁ γραμματεύς

P. Heim

Ὁ πρόεδρος

J. Mertens de Wilmars

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΩΣ SIMONE ROZÈS ΠΟΥ ΑΝΕΠΤΥΧΘΗΣΑΝ ΣΤΙΣ 26 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1982 [1]

Κύριε πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

Ἀπό τό Rechtbank van eerste aanleg τῆς Γάνδης ἔχει ὑποβληθεῖ μία αἴτηση περί ἐκδόσεως προδικαστικῆς ἀποφάσεως, ἡ ὁποία, ὅπως καί στήν ὑπόθεση Trinon (12/82), ἀφορᾶ τήν κανονιστική ρύθμιση περί καθορισμοῦ κομίστρων γιά τίς ὁδικές μεταφορές ἐμπορευμάτων μεταξύ τῶν κρατῶν μελῶν. Ἐν τούτοις, ἡ παροῦσα ὑπόθεση διαφέρει ὡς πρός δύο σημεῖα:

1 — Μετάφραση ἀπό τά γαλλικά.

— 'Αφ' ενός, τά ὑποβαλλόμενα ἐρωτήματα ἀφοροῦν σαφῶς τό κῦρος τῆς κοινοτικῆς κανονιστικῆς ρυθμίσεως.

— 'Αφ' ἑτέρου, ἡ παροῦσα ὑπόθεση ἔχει τήν πηγή της στήν ὑποτίμηση τοῦ γαλλικοῦ φράγκου ἐν σχέσει πρός τό βελγικό φράγκο καί στίς συνέπειές της γιά τούς μεταφορεῖς, πού εἶναι ἐγκατεστημένοι στό Βέλγιο. Συνιστᾶ, ἑπομένως, ἕνα νέο παράδειγμα τῶν νομικῶν προβλημάτων πού δημιουργεῖ ἡ νομισματική ἀστάθεια, ἡ ὁποία ἐπηρεάζει τίς σχέσεις μεταξύ τῶν κρατῶν μελῶν.

Τά πραγματικά περιστατικά

Τά πραγματικά περιστατικά, ὅπως προκύπτουν ἀπό τά στοιχεῖα τοῦ φακέλου καί τίς ἀγορεύσεις, ἔχουν ὡς ἑξῆς:

Τό Politierechtbank (Πταισματοδικεῖο) τῆς Γάνδης κατεδίκασε, ὡς αὐτουργό, τόν Petrus Suys, ἐπί ἀμοιβῇ μεταφορέα ἐμπορευμάτων ὁδικῶς, διότι μεταξύ τῆς 4ης καί 26ης Ἰανουαρίου 1979 συνῆψε, σέ τιμή χαμηλότερη ἀπό τό κατώτατο ὅριο τῶν ὑποχρεωτικῶν ἀμφιορικῶν κομίστρων, πέντε συμβάσεις μεταφορῶν πού ἐπραγματοποιήθησαν ἀπό τήν Γαλλία πρός τό Βέλγιο.

Μέ τήν ἴδια ἀπόφαση ἐκρίθησαν ὡς συνεργοί οἱ μεσάζοντες πού ἐμεσολάβησαν μεταξύ τῶν γάλλων πελατῶν καί τῆς ἑταιρίας του, κατεδικάσθησαν δέ ὡς ἀστικῶς ὑπεύθυνες οἱ διάφορες ἑταιρίες γιά τίς ὁποῖες ἐπρόκειτο.

Τό ἱστορικό τῶν διώξεων αὐτῶν φαίνεται ὅτι ἔχει ὡς ἑξῆς:

— ὁρισμένες γαλλικές ἐπιχειρήσεις ἐπώλησαν προϊόντα τους στό Βέλγιο, περιλαμβάνοντας τά ἔξοδα μεταφορᾶς στήν τιμή· ἔτσι, ἡ SECOPA, ἑδρεύουσα στό Clermont-l'Hérault, ἐπώλησε οἶνο στίς ὑπεραγορές GB τοῦ Βελγίου·

— ἀναζητώντας μεταφορέα, ἦλθαν σέ ἐπαφή μέ μία βελγική ἐπιχείρηση, ἡ ὁποία, ἐνεργώντας ὡς μεσάζουσα, συνῆψε γιά λογαριασμό τους μία σύμβαση μέ τήν ἑταιρία τήν ὁποία διευθύνει ὁ Suys καί ἡ ὁποία ἀνέλαβε τήν μεταφορά·

— οἱ ἐν λόγω γάλλοι πελάτες δέν ἐδέχθησαν νά πληρώσουν παρά μόνο σέ γαλλικά φράγκα κόμιστρο δέ ἴσο πρός τό κατώτατο ὅριο τοῦ γαλλοβελγικοῦ κομίστρου τό ὁποῖο περιελήφθη στό βασιλικό διάταγμα τοῦ Νοεμβρίου 1971, ἐκφραζόμενο σέ γαλλικά φράγκα·

— ἡ μεσολαβήσασα βελγική ἐπιχείρηση, πρός τήν ὁποία ἔγινε ἡ καταβολή, μετέτρεψε τά γαλλικά φράγκα (FF) σέ βελγικά φράγκα (BFR) μέ τή μόνη τιμή πού τῆς ἦταν δυνατή, δηλαδή μέ τήν τιμή τῆς ἀγορᾶς συναλλάγματος, πού ἦταν 1 FF πρός 6,85 BFR·

— τό ποσό αὐτό πού μετετράπη σέ βελγικά φράγκα κατεβλήθη στήν ἑταιρία πού διενήργησε τήν μεταφορά, ἡ ὁποία τό κατεχώρισε στά λογιστικά της βιβλία·

— κατά τήν διάρκεια ἐλέγχου στήν ἕδρα τῆς ἑταιρίας αὐτῆς, οἱ ἐλεγκτές τοῦ βελγικοῦ ὑπουργείου συγκοινωνιῶν παρετήρησαν ὅτι τό ποσό αὐτό ἦταν χαμηλότερο ἀπό τό κατώτατο ὅριο τοῦ κομίστρου ὅταν αὐτό ἐκφράζεται σέ βελγικά φράγκα καί διεπίστωσαν παράβαση τοῦ βασιλικοῦ διατάγματος τῆς 17ης Νοεμβρίου 1971, ὅπως ἐτροποποιήθη.

Ἐνώπιον τοῦ Politierechtbank οἱ μεταφορεῖς ὑπεστήριξαν ὅτι ἡ παράβαση στοιχειοθετεῖται μόνο λόγω τοῦ τεχνητοῦ χαρακτῆρος τῆς ἰσοτιμίας μεταξύ τοῦ βελγικοῦ καί τοῦ γαλλικοῦ φράγκου, ἡ ὁποία ἐλήφθη ὡς βάση κατά τήν κατάρτιση τοῦ κομίστρου καί ἡ ὁποία ἐπί πλέον καταλήγει σέ στρέβλωση τοῦ ἀνταγωνισμοῦ ἐν σχέσει πρός τούς ἀνταγωνιστές τους στήν Γαλλία.

Προβάλλουν ότι οί πελάτες τους άπό τήν Γαλλία άπαιτοῦν νά πληρώνουν τήν μεταφορά σέ γαλλικά φράγκα καί άντί τοῦ κατωτάτου κομίστρου, γεγονός πού θέτει τούς μεταφορεῖς σέ μία ίδιαιτέρως δυσμενῆ θέση:

— ὁ ἐγκατεστημένος στήν Γαλλία μεταφορεύς πληρώνεται στό νόμισμα τῆς χώρας αὐτῆς καί δέν φέρει κανένα «κίνδυνο» συναλλαγματικῆς φύσεως·

— άπεναντίας, ὁ ἐγκατεστημένος στό Βέλγιο μεταφορεύς εἶναι ὑποχρεωμένος νά μετατρέπει σέ βελγικά φράγκα τό ποσό πού τοῦ καταβάλλεται σέ γαλλικά φράγκα, δέν δύναται δέ νά προβεῖ στήν μετατροπή αὐτή παρά μόνο στήν τιμή τῆς ἀγορᾶς, δηλαδή 1 FF πρός 6,85 BFR (κατά τόν χρόνο πού συνέβησαν τά πραγματικά περιστατικά).

Εἰσπράττει, ἐπομένως, σέ βελγικά φράγκα ποσό κατώτερο άπό ἐκεῖνο τό ὁποῖο θά προέκυπτε βάσει τῆς ἰσοτιμίας στήν ὁποία ἐστηρίχθη τό βασιλικό διάταγμα (1 FF πρός 9 BFR), ἐνῶ *μόνο* ἡ τελευταία αὐτή ἰσοτιμία τόν θέτει σέ ἴση μοῖρα πρός τούς ἀνταγωνιστές τους πού εἶναι ἐγκατεστημένοι στήν Γαλλία.

Ἐπί πλέον, διαπράττει παράβαση τῆς βελγικῆς νομοθεσίας καί ἡ συμφωνηθεῖσα τιμή τῆς συμβάσεως, μετά τήν μετατροπή της, ὁδηγεῖ στήν ἐφαρμογή κομίστρου κατωτέρου άπό τό ἐκφραζόμενο σέ βελγικά φράγκα κόμιστρο.

Μέ άπόφαση τῆς 15ης Ἀπριλίου 1980, τό Politierechtbank τῆς Γάνδης κατεδίκασε τούς κατηγορουμένους σέ πρόστιμα γιά παράβαση τοῦ βασιλικοῦ διατάγματος τοῦ 1971. Στό σκεπτικό τῆς άποφάσεως αὐτῆς, τό δικαστήριο ἀναγνωρίζει μέν ὅτι μεταβολή τῶν νομισματικῶν ἰσοτιμιῶν θέτει τίς βελγικές ἐπιχειρήσεις μεταφορῶν σέ δυσχερέστατη ἀνταγωνιστική θέση ἔναντι τῶν γαλλικῶν ἐπιχειρήσεων, κρίνει ὅμως ὅτι οἱ διατάξεις τοῦ βασιλικοῦ διατάγματος πρέπει νά τύχουν ἐφαρμογῆς.

Τό Rechtbank van eerste aanleg τῆς Γάνδης ἐπελήφθη τῆς ὑποθέσεως κατ' ἔφεση.

Τό δικαστήριο αὐτό διαπιστώνει ὅτι ἡ βελγική νομοθεσία στήν ὁποία ἐθεμελιώθη ἡ κατηγορία εἶναι συνέπεια τοῦ κανονισμοῦ 1174/68, στόν ὁποῖο γίνεται άναφορά στό ἄρθρο 75 τῆς συνθήκης. Ἀφοῦ πρῶτα συνοψίζει τήν ἄποψη τῶν ἐκκαλούντων ὡς πρός τίς διακρίσεις τίς ὁποῖες συνεπάγονται τά κατώτατα κόμιστρα ἐκφραζόμενα σέ βελγικά φράγκα πού καθορίζονται στό βασιλικό διάταγμα τοῦ 1971, τό δικαστήριο μνημονεύει τήν αἰτιολογική σκέψη τοῦ κανονισμοῦ κατά τήν ὁποία τά κόμιστρα πρέπει νά ἀποτρέπουν τόν ἐπιζήμιο ἀνταγωνισμό καί νά ὁρίζονται μέ ἀφετηρία μία τιμή βάσεως, ἡ ὁποία καθορίζεται ἐν ὄψει τῶν ἐξόδων τῶν ἀντιστοίχων μεταφορῶν καί τῶν συνθηκῶν τῆς ἀγορᾶς, κατά τέτοιο δέ τρόπο, ὥστε νά παρέχει στούς μεταφορεῖς ἕνα εὔλογο κέρδος (5η αἰτιολογική σκέψη.) Τό δικαστήριο ὑπογραμμίζει ἐπίσης «τόν ὑποχρεωτικό χαρακτῆρα τῶν ἀμφιριακῶν κομίστρων κατά τίς μεταφορές ἐμπορευμάτων μεταξύ τῶν κρατῶν μελῶν».

Για τούς λόγους αὐτούς, διερωτώμενο ὡς πρός τό κῦρος τοῦ κανονισμοῦ 1174/68, τό Rechtbank van eerste aanleg ἀνέβαλε τήν ἔκδοση τῆς ὁριστικῆς του ἀποφάσεως καί, κατ' ἐφαρμογή τοῦ ἄρθρου 177 τῆς συνθήκης, σᾶς ὑπέβαλε τά ἀκόλουθα προδικαστικά ἐρωτήματα:

«1. Συμβιβάζεται πρός τό ἄρθρο 75 τῆς συνθήκης ΕΟΚ ὁ κανονισμός 1174/68, κατά τό ὅτι δέν περιέχει διατάξεις γιά τήν ἐξάλειψη τῶν συνεπειῶν τῆς μεταβολῆς τῶν νομισματικῶν ἰσοτιμιῶν μεταξύ τῶν κρατῶν μελῶν;

2. Συμβιβάζεται ὁ κανονισμός αὐτός πρός τόν σκοπό του, σύμφωνα μέ τόν ὁποῖο τά κόμιστρα πρέπει νά καθορίζονται κατά τέτοιο τρόπο ὥστε νά ἀποφεύγεται ἡ καταχρηστική ἐκμετάλλευση

δεσποζούσης θέσεως καί ὁ καταστρεπτικός ἀνταγωνισμός;

3. Πρέπει ὁ ἐν λόγω κανονισμός, ὡς πράξη τοῦ Συμβουλίου νά θεωρηθεῖ ἔγκυρος, ἔστω καί ἄν, ἀντί νά ὁδηγεῖ σέ ἐναρμόνιση, δημιουργεῖ σοβαρές διακρίσεις μεταξύ τῶν κατοίκων τῶν διαφόρων κρατῶν μελῶν;»

Πρίν ἐξετασθοῦν οἱ ἀπαντήσεις πού δύνανται νά δοθοῦν στά ἐρωτήματα αὐτά, ἐνδείκνυται νά ἐκτεθεῖ τό κανονιστικό πλαίσιο τῆς παρούσης ὑποθέσεως.

Κανονιστικό πλαίσιο

Α — 1. Μολονότι δέν ἴσχυε πλέον κατά τόν χρόνο πού συνέβησαν τά ἐπίδικα πραγματικά περιστατικά, πρέπει ἐν προκειμένω νά ἐξετασθεῖ ὁ κανονισμός 1174/68 τοῦ Συμβουλίου, τῆς 30ῆς Ἰουλίου 1968. Πράγματι οἱ περισσότερες διατάξεις του, μέ τίς ὁποῖες θεσπίζεται ἕνα σύστημα ὑποχρεωτικῶν ἀμφιριακῶν κομίστρων γιά τίς ὁδικές μεταφορές ἐμπορευμάτων μεταξύ τῶν κρατῶν μελῶν, διατηροῦνται στόν κανονισμό πού τόν ἀντικατέστησε. Ἐξ ἄλλου, ὑπό τό καθεστώς αὐτοῦ τοῦ κανονισμοῦ διεμορφώθη ἀρχικῶς τό βελγικό βασιλικό διάταγμα στό ὁποῖο θεμελιώνονται οἱ ποινικές διώξεις τῆς κυρίας δίκης.

Αὐτό τό σύστημα κομίστρων εἶχε *ὑποχρεωτικό* χαρακτῆρα ὡς πρός ὅλες τίς σχέσεις μεταξύ κρατῶν μελῶν [1]. Ὀνομάσθη σύστημα «ἀμφιριακῶν» κομίστρων, διότι ἡ τιμή κάθε μεταφορᾶς ἔπρεπε νά κυμαίνεται μεταξύ τοῦ ἀνωτάτου καί τοῦ κατωτάτου ὁρίου τοῦ κομίστρου, ἡ διαφορά δέ μεταξύ τῶν δύο ὁρίων ἀποκαλεῖται «ἄνοιγμα τοῦ ἀμφιριακοῦ κομίστρου» [2].

«Το ἄνοιγμα αὐτό ὁρίσθη σέ 23 % τοῦ ἀνωτάτου ὁρίου» [3].

Γιά τόν καθορισμό κάθε κομίστρου ἐλαμβάνετο ὡς ἀφετηρία μία τιμή βάσεως ἡ ὁποία ἀπεῖχε ἐξ ἴσου ἀπό τό ἀνώτερο καί τό κατώτερο ὅριο. Αὐτή ἡ τιμή ὑπελογίζετο

«ἀφοῦ ληφθεῖ ὑπόψη ἀφενός ὁ μέσος ὅρος τῶν ἐξόδων τῶν ἀντιστοίχων μεταφορῶν, συμπεριλαμβανομένων τῶν ἐμπορικῶν ἐξόδων τῶν ἐπιχειρήσεων οἱ ὁποῖες διοικοῦνται κατάλληλα καί στίς ὁποῖες ἐπικρατοῦν ὁμαλές συνθῆκες χρησιμοποιήσεως τῆς μεταφορικῆς τους ἱκανότητος, καί ἀφετέρου οἱ συνθῆκες τῆς ἀγορᾶς. Θά καθορίζεται δέ κατά τέτοιον τρόπο ὥστε νά παρέχει ἕνα εὔλογο κέρδος στούς μεταφορεῖς» [4].

Πρέπει, τέλος, νά ὑπομνησθεῖ ἐδῶ τό ἄρθρο 4 τοῦ κανονισμοῦ αὐτοῦ, τό ὁποῖο ἀνέφερα ἤδη στίς προτάσεις μου στήν ὑπόθεση Trinon. Τό ἄρθρο αὐτό προβλέπει ὅτι

«κάθε κράτος μέλος θέτει σέ ἰσχύ αὐτά τά κόμιστρα ἐντός προθεσμίας δύο μηνῶν ἀπό τήν ἡμερομηνία λήξεως τῶν διαπραγματεύσεων γιά τόν καθορισμό ἤ τήν τροποποίηση τῶν κομίστρων ἤ, ἐνδεχομένως, ἀπό τή λήξη τῆς διαδικασίας πού προβλέπεται στήν παράγραφο 2, ὑπό στοιχεῖο 6» [5].

Ἡ ἐν λόγω διαδικασία ἀφορᾶ τόν διακανονισμό τῆς διαφορᾶς πού ἐνδέχεται νά ἀναφυεῖ μεταξύ τῶν κρατῶν πού εἶναι τά ἀμέσως ἐνδιαφερόμενα γιά τόν καθορισμό ἤ τήν τροποποίηση τῶν κομίστρων. Κατά τήν διαδικασία αὐτή γίνεται προσφυγή στήν διαιτησία τῆς Ἐπιτροπῆς, στήν ὁποία εἰσάγεται ἡ διαφορά «κατόπιν αἰτήσεως ἑνός τῶν (ἐνδιαφερομένων) κρατῶν μελῶν».

Κατόπιν γνωμοδοτήσεως μιᾶς εἰδικῆς ἐπιτροπῆς πού ἀπαρτίζεται ἀπό κυβερνητικούς ἐμπειρογνώμονες, ἡ Ἐπιτροπή λαμβάνει ἀπόφαση

1 — Ἄρθρο 1, παράγραφοι 2 καί 3.

2 — Ἄρθρο 2, παράγραφοι 1 καί 3.

3 — Ἄρθρο 2, παράγραφος 2.

4 — Ἄρθρο 3, παράγραφος 1.

5 — Ἄρθρο 4, παράγραφος 1.

«ἡ ὁποία κοινοποιεῖται στά ἐνδιαφερόμενα κράτη μέλη καί γνωστοποιεῖται ταυτοχρόνως στά ἄλλα κράτη μέλη.

Ἡ ἀπόφαση τῆς Ἐπιτροπῆς καθίσταται ἐκτελεστή μετά εἴκοσι ἡμέρες, ἐκτός ἄν ἐντός τοῦ διαστήματος αὐτοῦ κράτος μέλος παραπέμψει τό θέμα στό Συμβούλιο. Σ' αὐτή τήν περίπτωση τό Συμβούλιο ἐντός προθεσμίας εἴκοσι ἡμερῶν λαμβάνει ἀπόφαση μέ εἰδική πλειοψηφία» [1].

Ἄς σημειωθεῖ ἐπίσης ὅτι ἡ Ἐπιτροπή δύναται νά συμμετάσχει συμβουλευτικά στίς διαπραγματεύσεις γιά τόν καθορισμό ἤ τήν τροποποίηση τῶν κομίστρων καί νά προτείνει στά κράτη μέλη λύσεις ἱκανές νά ὁδηγήσουν σέ συμφωνία [2].

2. Κατ' ἐφαρμογή τοῦ κανονισμοῦ αὐτοῦ, ἐξεδόθησαν στό Βέλγιο δύο θασιλικά διατάγματα.

— Τό θασιλικό διάταγμα τῆς 25ης Ὀκτωβρίου 1971 ἀφορᾶ ἰδίως τήν ἐκτέλεση τοῦ κανονισμοῦ 1174/68. Ἔχει γενική ἰσχύ καί καθορίζει τίς προβλεπόμενες ἀπό τόν κανονισμό ἀρχές ἐλέγχου, τόν τρόπο δημοσιεύσεως τῶν ὑποχρεωτικῶν κομίστρων καί τίς κυρώσεις πού ἀπειλοῦνται σέ περίπτωση παραβάσεως.

— Τό θασιλικό διάταγμα τῆς 17ης Νοεμβρίου 1971 θέτει σέ ἰσχύ στό Βέλγιο τά κόμιστρα γιά τίς μεταφορές μεταξύ τοῦ Βελγίου καί τῆς Γαλλίας. Αὐτό τοῦτο τό κείμενο τοῦ διατάγματος αὐτοῦ περιορίζεται κατ' οὐσία νά παραπέμψει σέ ἕνα ὀγκῶδες παράρτημα ἀποτελούμενο ἀπό πολλά μέρη. Ἀπό τό μέρος I [3], θά ἀναφέρω τό ἄρθρο 6. Ἡ παράγραφος 3 τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ ἐπαναλαμβάνει τό ἄρθρο 2 τοῦ κανονισμοῦ τοῦ Συμβουλίου, ὁρίζοντας ὅτι

«ἡ τιμή μεταφορᾶς δύναται νά καθορίζεται ἐλευθέρως μέ κοινή συμφωνία τῶν συμβαλλομένων ἐντός ἑνός ἀνοίγματος ἴσου πρός τό 23 % τοῦ ἀνωτάτου ὁρίου τοῦ κομίστρου».

Ἡ παράγραφος 4 ἐπιτρέπει στούς συμβαλλομένους νά ἐκφράσουν τήν τιμή τῆς μεταφορᾶς «σέ θελγικά φράγκα ἤ σέ γαλλικά φράγκα καί ἑκατοστά τοῦ φράγκου».

Τά μέρη II καί III τοῦ παραρτήματος περιέχουν ἀντιστοίχως τήν κατάταξη τῶν ἐμπορευμάτων καί τούς πίνακες ἀποστάσεων. Τό μέρος IV καθορίζει, σέ θελγικά καί σέ γαλλικά φράγκα, τούς τιμοκαταλόγους πού ἐφαρμόζονται ὡς πρός τήν μεταφορά διαφόρων ἐμπορευμάτων σέ διάφορες ἀποστάσεις. Οἱ τιμοκατάλογοι αὐτοί ἀποτελοῦν τό ἀνώτατο ὅριο τοῦ κομίστρου. Ἔχοντας καταρτισθεῖ τόσο σέ γαλλικά ὅσο καί σέ θελγικά φράγκα, ἔχουν σκοπό νά ἐκφράσουν τήν ἴδια τιμή γιά τήν ἴδια μεταφορά στά δύο νομίσματα καί ἔχουν πρός τοῦτο στηριχθεῖ στήν ἰσοτιμία 1 FF πρός 9 BFR.

Τό διάταγμα αὐτό τοῦ Νοεμβρίου 1971 ἀποτελεῖ τό μόνο μέτρο ἐφαρμογῆς τοῦ κανονισμοῦ τοῦ Ἰουλίου 1968 πού ἐλήφθη καθ' ὅλη τήν διάρκεια ἰσχύος τοῦ ἐν λόγω κανονισμοῦ, δηλαδή μέχρι τῆς 31ης Δεκεμβρίου 1977. Παρά τήν ὑποτίμηση τοῦ γαλλικοῦ φράγκου ἔναντι τοῦ θελγικοῦ κατά τήν διάρκεια αὐτῆς τῆς σχετικά μακρᾶς περιόδου, τά κόμιστρα πού εἶχαν ἐφαρμογή στίς ὁδικές μεταφορές ἐμπορευμάτων μεταξύ τῆς Γαλλίας καί τοῦ Βελγίου δέν ἐτροποποιήθησαν μέ κοινή συμφωνία τῶν δύο ἀμέσως ἐνδιαφερομένων κυβερνήσεων. Δεδομένου ὅτι δέν ὑπάρχει σχετική ἀπόφαση τῆς Ἐπιτροπῆς, φαίνεται ἐξ ἄλλου ὅτι δέν ἀπετέλεσαν τό ἀντικείμενο διαφορᾶς.

1 — Ἄρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχεῖο 6.

2 — Παράγραφος 2, πρῶτο ἐδάφιο.

3 — «Γενικές διατάξεις καί ὅροι ἐφαρμογῆς».

Β — 1. Ὁ κανονισμός 1174/68 ἀντικατεστάθη μόλις τήν 1η Ἰανουαρίου 1978 ἀπό ἄλλο κανονισμό τοῦ Συμβουλίου, τῆς 12ης Δεκεμβρίου 1977, πού φέρει τόν ἀριθμό 2831/77.

Ὁ κανονισμός αὐτός, «περί καθορισμοῦ τῶν κομίστρων γιά τίς ὁδικές ἐμπορευματικές μεταφορές μεταξύ τῶν κρατῶν μελῶν», διαφέρει κυρίως ἀπό τόν προϊσχύσαντα κατά τό ὅτι — παραλλήλως πρός τό σύστημα τῶν ὑποχρεωτικῶν ἀμφιοριακῶν κομίστρων, τό ὁποῖο διατηρεῖται — εἰσάγει ἕνα σύστημα κομίστρων ἀναφορᾶς [1]. Τά ἐνδιαφερόμενα κράτη μέλη δύνανται ἐλευθέρως νά ἐπιλέγουν μέ κοινή συμφωνία τό ἕνα ἤ τό ἄλλο ἀπό τά συστήματα αὐτά γιά τίς κατ' ἰδίαν διμερεῖς σχέσεις τους. Ἡ Γαλλία καί τό Βέλγιο διετήρησαν τό ὑποχρεωτικό σύστημα πού ἤδη ἴσχυε μεταξύ τους.

Ὁ κανονισμός 2831/77 διατηρεῖ ὅσον ἀφορᾶ τά ἀμφιοριακά κόμιστρα, τίς περισσότερες ἀπό τίς διατάξεις τοῦ κανονισμοῦ 1174/68. Ἰδίως τά ἄρθρα 9 καί 10 τοῦ δευτέρου κανονισμοῦ ἀποτελοῦν ἐπί λέξει ἀντιγραφή τῶν ἄρθρων 2 καί 3 τοῦ πρώτου. Ὁμοίως, τό ἄρθρο 13 τοῦ νέου κανονισμοῦ προβλέπει, μέ ὁρισμένες τροποποιήσεις ὡς πρός τίς προθεσμίες, τήν ἴδια διαδικασία διευθετήσεως τῶν διαφορῶν πού προέβλεπε τό ἄρθρο 4, παράγραφος 2, στοιχεῖο 6, τοῦ προϊσχύσαντος κανονισμοῦ.

Κατά τόν ἴδιο τρόπο, τό ἄρθρο 11 τοῦ κανονισμοῦ τοῦ 1977 ἀντιστοιχεῖ, κατά μέγα μέρος, πρός τό ἄρθρο 4 τοῦ κανονισμοῦ τοῦ 1968. Πρέπει, ἐν τούτοις, νά ἐπισημανθοῦν ἐν προκειμένω δύο καινοτομίες. Ἀντλώντας δίδαγμα ἀπό τήν βραδύτητα μέ τήν ὁποία τά κράτη μέλη καθόριζαν ἤ ἐτροποποιοῦσαν τά κόμιστρα, τό Συμβούλιο ἐξουσιοδότησε τήν Ἐπιτροπή νά «καθορίσει προθεσμία ἐντός τῆς ὁποίας τά ἐνδιαφερόμενα κράτη μέλη πρέπει νά ἐκδώσουν ἀπόφαση» καί ὅρισε ὅτι «ἄν κατά τήν λήξη αὐτῆς τῆς προθεσμίας δέν ἔχει ληφθεῖ ἀπόφαση, ἐφαρμόζεται ἡ διαδικασία πού προβλέπεται στό ἄρθρο 13 ...» [2]. Προέβλεψε, ἐπί πλέον, πλήν τῶν ἄλλων τρόπων καθορισμοῦ τῶν κομίστρων, τήν εὐχέρεια κράτους μέλους νά προσαρμόζει μονομερῶς πρός τά ἄνω τούς τιμοκαταλόγους πού ἐκφράζονται στό νόμισμά του, πρός ἐξάλειψη τῶν συνεπειῶν τῶν νομισματικῶν διακυμάνσεων. «Τό ἐν λόγω κράτος μέλος πληροφορεῖ τά ἐνδιαφερόμενα κράτη μέλη καί τήν Ἐπιτροπή, τουλάχιστον ἕνα μήνα πρίν τήν ἔναρξη ἰσχύος τοῦ μέτρου αὐτοῦ» [3].

Πρέπει, τέλος, νά μνημονευθεῖ τό ἄρθρο 20, παράγραφος 2, τό ὁποῖο ἐπιτρέπει νά ἀποφευχθεῖ ἕνα κενό νόμου γιά τήν περίοδο μετά τήν ἔναρξη ἰσχύος τοῦ κανονισμοῦ, ἀλλά πρό τῆς ἐνάρξεως ἰσχύος τῶν ἐκτελεστικῶν διατάξεων ἀπό τά κράτη μέλη. Ἡ μεταβατική αὐτή διάταξη ὁρίζει ὅτι τά ὑποχρεωτικά κόμιστρα πού ἰσχύουν κατά τήν ἔναρξη τῆς ἰσχύος τοῦ κανονισμοῦ παραμένουν ἐν ἰσχύι μέχρι τῆς ἀντικαταστάσεώς τους ἀπό ἄλλα κόμιστρα.

2. Ἐπί γενικοῦ ἐπιπέδου, τό Βέλγιο ἔλαβε τά ἀπαιτούμενα ἀπό τόν νέο κανονισμό μέτρα ἐφαρμογῆς θεσπίζοντας τό βασιλικό διάταγμα τῆς 17ης Ὀκτωβρίου 1979.

Στό πεδίο τῶν γαλλοβελγικῶν σχέσεων, ἐξεδόθησαν στό Βέλγιο διαδοχικῶς τρία βασιλικά διατάγματα, τροποποιητικά τοῦ βασιλικοῦ διατάγματος τοῦ 1971. Μόνο τό πρῶτο ἀπό αὐτά, τῆς 11ης Ὀκτωβρίου 1978, εἶναι προγενέστερο τῶν ἐπιδίκων πραγματικῶν περιστατικῶν, προβλέπει δέ αὔξηση κατά 15 % τοῦ συνόλου τῶν κομίστρων ὅπως ἐκφράζονται καί στά δύο νομίσματα, προκειμένου νά ἀντισταθμισθεῖ ἡ αὔξηση τῶν ἐξόδων.

Τό δεύτερο διάταγμα, τῆς 3ης Ὀκτωβρίου 1979, εἶναι τό πρῶτο μέ τό ὁποῖο ἐπεχειρήθη ἡ διόρθωση τῆς διαφορᾶς τῆς τιμῆς μετατροπῆς βάσει τῆς ὁποίας κατηρ-

1 — Ἄρθρο 2, παράγραφος 2, καί ἄρθρα 3 ἕως 7.

2 — Παράγραφος 1, δεύτερο ἐδάφιο.

3 — Παράγραφος 3.

τίσθησαν τά κόμιστρα καί τῆς πραγματικῆς τιμῆς, δηλαδή τῆς τιμῆς πού ἴσχυε στήν ἀγορά συναλλάγματος. Πρός τοῦτο, τό διάταγμα ἀφήνει ἀμετάβλητα τά κόμιστρα ὅπως ἐκφράζονται σέ βελγικά φράγκα καί δέν αὐξάνει παρά μόνο τά ἐκφραζόμενα σέ γαλλικά φράγκα κόμιστρα κατά 10 %.

Ἐπειδή ὅμως καί πάλι δέν ἐπετεύχθη ἡ τιμή πού ἴσχυε στήν ἀγορά συναλλάγματος, ἐπραγματοποιήθη καί τρίτη ἀναπροσαρμογή στίς 7 Ἰουλίου 1981. Τό ἐκφραζόμενο σέ βελγικά φράγκα κόμιστρο παρέμεινε καί αὐτή τήν φορά ἀμετάβλητο, ἐνῶ τό ἐκφραζόμενο σέ γαλλικά φράγκα ηὐξήθη γιά δεύτερη φορά κατά 10 %. Μέ τήν ἀναπροσαρμογή αὐτή ἐπετεύχθη ἐπί τέλους ἀντιστοιχία μεταξύ τῆς τιμῆς μετατροπῆς τοῦ κομίστρου καί τῆς τιμῆς στήν ἀγορά συναλλάγματος.

Ἄς σημειωθεῖ, τέλος, ὅτι μετά τήν ἔναρξη ἰσχύος τοῦ κανονισμοῦ 2831/77, ἡ Γαλλία δέν ἔκανε χρήση τῆς παρεχομένης ἀπό τό ἄρθρο 11, παράγραφος 3, εὐχερείας μονομεροῦς πρός τά ἄνω προσαρμογῆς τῶν κομίστρων της.

Συζήτηση

I — Ἔχοντας ἔτσι ἐκθέσει τό κανονιστικό πλαίσιο στό ὁποῖο τοποθετεῖται ἡ ὑπόθεση πού ἔχει ὑποβληθεῖ στήν κρίση σας, ἔρχομαι τώρα στήν ἐξέταση τοῦ οὐσιώδους χαρακτῆρος καί τοῦ παραδεκτοῦ τῶν ἐρωτημάτων αὐτῶν.

Πράγματι, κατά τήν διαδικασία ἡμφισβητήθη τό οὐσιῶδες τῶν ἐρωτημάτων αὐτῶν. Ὑποστηρίχθη ὅτι τό πρόβλημα πού τίθεται στήν πραγματικότητα ἀνάγεται στό συμβιβαστό τῶν ἐθνικῶν διατάξεων πρός τήν κοινοτική κανονιστική ρύθμιση ἤ ἁπλούστερα, στήν ἑρμηνεία πού ἐδόθη στό βασιλικό διάταγμα τῆς 17ης Νοεμβρίου 1971 ἀπό τούς ἐλεγκτές τοῦ ὑπουργείου συγκοινωνιῶν καί τό Politierechtbank. Ἡ ἄποψη αὐτή ἔχει ἐνδεχομένως τήν ἀξία της.

Πρέπει, ἐν τούτοις, νά παρατηρήσω ὅτι, στήν ὑπόθεση Marketing Board, τό Δικαστήριο ἐδέχθη ὅτι

«στό πλαίσιο τῆς κατανομῆς τῆς δικαιοδοσίας μεταξύ τῶν ἐθνικῶν δικαστηρίων καί τοῦ Δικαστηρίου δυνάμει τοῦ ἄρθρου 177 τῆς συνθήκης, ὁ ἐθνικός δικαστής, πού εἶναι ὁ μόνος ὁ ὁποῖος ἔχει ἄμεση γνώση τῶν πραγματικῶν περιστατικῶν τῆς ὑποθέσεως καί τῶν ἐπιχειρημάτων πού προβάλλουν οἱ διάδικοι, καί ὁ ὁποῖος πρέπει νά ἀναλάβει τήν εὐθύνη τῆς μελλούσης νά ἐκδοθεῖ δικαστικῆς ἀποφάσεως, εἶναι σέ καλύτερη θέση νά ἐκτιμήσει, μέ πλήρη γνώση τῆς ὑποθέσεως, τό οὐσιῶδες τῶν νομικῶν ζητημάτων πού ἀνακύπτουν στήν ἐκκρεμοῦσα ἐνώπιόν του διαφορά καί τήν ἀναγκαιότητα μιᾶς προδικαστικῆς ἀποφάσεως γιά τήν ἔκδοση τῆς δικῆς του ἀποφάσεως» [1].

Οἱ σκέψεις αὐτές ἁρμόζουν, κατά τήν γνώμη μου, ἰδιαίτερα στήν προκειμένη περίπτωση. Ἀκόμη καί ὅταν ληφθεῖ ὑπ' ὄψη ἡ αἰτιολογία τους, στά ἐρωτήματα τοῦ Rechtbank τῆς Γάνδης δέν δύνανται νά δοθεῖ ἄλλη ἔννοια παρά μόνο ὅτι θέτουν ἐν ἀμφιβόλῳ τό κῦρος τῆς κανονιστικῆς ρυθμίσεως τοῦ Συμβουλίου.

Ἐξ ἄλλου, ὅπως καί στήν ὑπόθεση Trinon ὁ ἐκπρόσωπος τῆς βελγικῆς κυβερνήσεως προέβαλε ἔνσταση ἀπαραδέκτου λόγῳ τοῦ ὅτι τά ἐρωτήματα αὐτά ἀφοροῦν τόν κανονισμό 1174/68, ὁ ὁποῖος κατά τόν χρόνο τῶν ἐπιδίκων πραγματικῶν περιστατικῶν εἶχε ἀντικατασταθεῖ ἀπό τόν κανονισμό 2831/77. Ἡ ἔνσταση αὐτή δέν δύναται νά γίνει δεκτή ἀπό τό Δικαστήριο.

Εἶναι γεγονός ὅτι τόν Ἰανουάριο τοῦ 1979 ἴσχυε ἤδη ὁ κανονισμός τοῦ 1977 ὅσον ἀφορᾶ τόν καθορισμό τῶν κομίστρων

1 — Ἀπόφαση τῆς 29ης Νοεμβρίου 1978, Pigs Marketing Board, ὑπόθεση 83/78, σκέψη 25, Rec. σ. 2368· βλ. ἐπίσης τήν ἀπόφαση τοῦ τρίτου τμήματος, τῆς 15ης Ἰουλίου 1982, Felicitas, ὑπόθεση 270/81, μή δημοσιευθεῖσα ἀκόμη Συλλογή, σκέψεις 8 καί 9.

μεταξύ Βελγίου καί Γαλλίας. Αὐτό ἐμφαίνεται ἀπό τό βασιλικό διάταγμα τοῦ 1971 ὑπό τήν ἰσχύουσα τότε μορφή του, μετά δηλαδή τήν τροποποίησή του ἀπό τό βασιλικό διάταγμα τῆς 11ης Ὀκτωβρίου 1978, τό ὁποῖο σύμφωνα μέ τό ἄρθρο του 10, παράγραφος 2, ἀναφέρεται στόν κανονισμό 2831/77.

Ἀλλά ἡ νομολογία τοῦ Δικαστηρίου προσφέρει πολλά παραδείγματα κατά τά ὁποῖα, «σέ περίπτωση πού τά ἐρωτήματα ἔχουν ἐνδεχομένως διατυπωθεῖ κατά μή προσήκοντα τρόπο ἤ ὑπερβαίνουν τό πλαίσιο τῶν ἁρμοδιοτήτων πού ἀπονέμονται (στό Δικαστήριο) ἀπό τό ἄρθρο 177», τοῦτο ἐπιφυλάσσεται «νά συναγάγει ἀπό τό σύνολο τῶν στοιχείων πού παρέχονται ἀπό τό ἐθνικό δικαστήριο ... τά στοιχεῖα κοινοτικοῦ δικαίου πού χρήζουν ἑρμηνείας — ἤ τῶν ὁποίων πρέπει ἐνδεχομένως νά ἐκτιμηθεῖ τό κῦρος — λαμβανομένου ὑπ' ὄψη τοῦ ἀντικειμένου τῆς διαφορᾶς» [1].

Στήν προκειμένη ὑπόθεση, ἀρκεῖ νά ἀντικατασταθεῖ ἡ μνεία ἑνός κανονισμοῦ μέ τήν μνεία τοῦ κανονισμοῦ πού τόν διεδέχθη διατηρώντας κατά μέγα μέρος τίς διατάξεις του.

Ἀναμφιβόλως δεδομένου ὅτι δέν ὑφίσταται ρύθμιση πού θά ἐπέτρεπε τήν ἐξάλειψη τῶν συνεπειῶν τῆς διαφορᾶς τῶν νομισματικῶν ἰσοτιμιῶν μεταξύ τῶν κρατῶν μελῶν, ἔχω τήν γνώμη ὅτι τά ἐρωτήματα τοῦ παραπέμποντος δικαστηρίου πρέπει νά ληφθοῦν ὑπό τήν ἔννοια ὅτι θέτουν ἐν ἀμφιβόλῳ τό κῦρος τοῦ κανονισμοῦ 2831/77 τοῦ Συμβουλίου ἐν ὄψει τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου 75 τῆς συνθήκης, τοῦ σκοποῦ τοῦ κανονισμοῦ, κατά τόν ὁποῖο τά κόμιστρα πρέπει νά καθορίζονται κατά τέτοιο τρόπο ὥστε νά ἀποφεύγεται ὁ καταστρεπτικός ἀνταγωνισμός, καί τέλος ἐν ὄψει τῆς ἀρχῆς τῆς ἀπαγορεύσεως τῶν διακρίσεων τήν ὁποία ἀναγνωρίζει τό κοινοτικό δίκαιο.

1 — Προαναφερθεῖσα ἀπόφαση στήν ὑπόθεση 83/78, σκέψη 26, Rec. 1978, σ. 2368· βλ. ἐπίσης, ἰδίως, τήν ἀπόφαση τῆς 11ης Νοεμβρίου 1981, Casati, ὑπόθεση 203/80, σκέψη 24, Συλλογή σ. 2617.

Ἡ τελευταία αὐτή ἔννοια συνιστᾶ, κατά τήν γνώμη μου, τόν πυρῆνα τοῦ ἀνακύψαντος ζητήματος.

II — 1. Δέν ἀμφισβητεῖται ὅτι, τουλάχιστον πέρα ἑνός ὁρισμένου βαθμοῦ, ἡ μή ἀντιστοιχία τῆς πραγματικῆς ἰσοτιμίας μεταξύ τῶν νομισμάτων δύο κρατῶν μελῶν πρός τήν ἰσοτιμία πού χρησιμοποιεῖται στά κόμιστρα δύναται νά καταλήξει σέ στρεβλώσεις τοῦ ἀνταγωνισμοῦ εἰς βάρος τῶν μεταφορέων πού εἶναι ἐγκατεστημένοι στίς χῶρες μέ ἰσχυρό νόμισμα. Κατά συνέπεια, ὁ κανονισμός 2831/77 θά ἦταν ἄκυρος ἄν δέν παρεῖχε τά μέσα θεραπείας τέτοιων στρεβλώσεων.

2. Βεβαίως, ὁ κανονισμός αὐτός, ὁ ὁποῖος προβλέπει τόν καθορισμό κομίστρων μέ διμερεῖς συμφωνίες μεταξύ τῶν ἀμέσως ἐνδιαφερομένων κρατῶν μελῶν, δέν περιέχει εἰδική διάταξη ἐπιβάλλουσα στά κράτη αὐτά τήν ὑποχρέωση νά ἀποκαθιστοῦν ὁμαλούς ὅρους ἀνταγωνισμοῦ, ὅταν αὐτοί ἔχουν νοθευθεῖ ἀπό τίς συνέπειες τῶν νομισματικῶν διακυμάνσεων.

Εὐχερῶς ὅμως διαπιστώνεται ὅτι τό σύνολο τοῦ συστήματος ὑποχρεωτικῶν κομίστρων πού θεσπίζεται ἀπό τόν κανονισμό 1174/68 καί διατηρεῖται μέ βελτιώσεις ἀπό τόν κανονισμό 2831/77 ὄχι μόνο ἐπιτρέπει στά κράτη νά προβαίνουν στίς ἐπιβαλλόμενες ἀπό τίς περιστάσεις τροποποιήσεις τῶν κομίστρων, ἀλλά καί τά ὑποχρεώνει νά προβαίνουν σ' αὐτές.

Πράγματι, τό ἄρθρο 10, παράγραφος 1, τοῦ ἰσχύοντος κανονισμοῦ, τό ὁποῖο ἐπαναλαμβάνει τό ἄρθρο 3, παράγραφος 1, τοῦ προϊσχύσαντος, προβλέπει ὅτι ἡ τιμή βάσεως πρέπει νά καθορίζεται «ἀφοῦ ληφθεῖ ὑπόψη ἀφενός ὁ μέσος ὅρος τῶν ἐξόδων τῶν ἀντιστοίχων μεταφορῶν ... κατά τέτοιο δέ τρόπο ὥστε νά παρέχει ἕνα εὔλογο κέρδος στούς μεταφορεῖς». Προκειμένου περί διεθνῶν μεταφορῶν, ὁ μέσος

ὅρος τῶν ἐξόδων τῶν μεταφορῶν καί ἡ ἀποδοτικότης τῶν ἐπιχειρήσεων προφανῶς ἐπηρεάζονται ἀπό τίς μεταβολές τῶν νομισματικῶν ἰσοτιμιῶν. Κατά συνέπεια, ὅταν συντρέχει τέτοια περίπτωση, ἡ τήρηση τῆς προαναφερθείσης ὑποχρεώσεως ἐπιβάλλει τήν τροποποίηση τῶν διμερῶν κομίστρων.

Διευκρινίζεται ἐπίσης ὅτι «τά ὑποχρεωτικά κόμιστρα καθορίζονται ... διά κοινῆς συμφωνίας τῶν ἐνδιαφερομένων κρατῶν μελῶν» [1]. Συνεπῶς, γιά κάθε διμερῆ σχέση δέν ὑφίσταται παρά μόνο ἕνα κόμιστρο πού ἐκφράζεται σέ δύο νομίσματα. Γιά νά ἐπαναλάβω τήν παρομοίωση πού ἔκανε ὁ ἐκπρόσωπος τῆς Ἐπιτροπῆς, τό κόμιστρο πού ἐκφράζεται σέ καθένα ἀπό τά δύο αὐτά νομίσματα εἶναι ὅπως οἱ δύο ὄψεις ἑνός καί τοῦ αὐτοῦ μεταλλίου. Ἔτσι, ὅταν οἱ ἰσοτιμίες πού ἐχρησιμοποιήθησαν γιά τόν καθορισμό τοῦ κομίστρου παύουν νά ἀντιστοιχοῦν πρός τίς πράγματι ἰσχύουσες στίς ἐμπορικές σχέσεις, οἱ δύο ὄψεις τοῦ μεταλλίου δέν ἐπικαλύπτονται πλέον πλήρως καί ἡ ἑνότης τοῦ κομίστρου διασπᾶται.

Τέλος, τό ἄρθρο 9, παράγραφος 2, τοῦ ἰσχύοντος κανονισμοῦ (ἄρθρο 2, παράγραφος 2, τοῦ προϊσχύσαντος) ὁρίζει ὅτι «τό ἄνοιγμα» (τοῦ ἀμφιριακοῦ κομίστρου) ὁρίζεται σέ 23 % τοῦ ἀνωτάτου ὁρίου». Εἶναι σαφές ὅτι οἱ διακυμάνσεις τῶν τιμῶν συναλλάγματος πού πράγματι ἐφαρμόζονται προκαλοῦν διεύρυνση τοῦ ἀνοίγματος τοῦ ἀμφιριακοῦ κομίστρου πέραν τοῦ 23 %, διεύρυνση ἀσυμβίβαστη πρός τόν ὑποχρεωτικό χαρακτῆρα τοῦ ποσοστοῦ αὐτοῦ.

Ἡ ὑποχρέωση τῶν κρατῶν μελῶν νά τροποποιοῦν τά κόμιστρα γιά νά ἐξουδετερώνουν τίς συνέπειες τῶν νομισματικῶν διακυμάνσεων εἶναι, κατά τήν γνώμη μου, ἀκόμη περισσότερο ἐπιτακτική, δεδομένου ὅτι ὁ κανονισμός 2831/77 πρέπει νά ἐφαρμόζεται ὑπό τό φῶς τῶν αἰτιολογικῶν σκέψεων τοῦ κανονισμοῦ 1174/68 [2], στίς ὁποῖες γίνεται ἐπίκληση τῆς ἀνάγκης νά ἀποφευχθεῖ ὁ καταστρεπτικός ἀνταγωνισμός καί νά καθορισθεῖ μία τιμή βάσεως ἐν ὄψει τῶν κριτηρίων πού ἐξακολουθοῦν νά ἔχουν ἐφαρμογή δυνάμει τοῦ ἄρθρου 10, παράγραφος 1, τοῦ ἰσχύοντος κανονισμοῦ.

3. Ὁ κανονισμός 2831/77 περιλαμβάνει ἐπί πλέον διαδικαστικές διατάξεις πού ἐπιτρέπουν σέ κάθε κράτος μέλος νά ἐκπληρώσει αὐτή τήν ὑποχρέωση.

Ἡ εἰδικότερη ἀπό τήν ἄποψη αὐτή διάταξή του εἶναι τό ἄρθρο του 11, παράγραφος 3, πού ἐξουσιοδοτεῖ τό κράτος μέλος, τό νόμισμα τοῦ ὁποίου ὑπετιμήθη, νά προσαρμόσει μονομερῶς πρός τά ἄνω τούς τιμοκαταλόγους πού ἐκφράζονται στό νόμισμά του, πρός ἐξάλειψη ἀκριβῶς τῶν συνεπειῶν τῶν νομισματικῶν διακυμάνσεων. Ἀλλά ἡ διάταξη αὐτή ἔχει προαιρετικό χαρακτῆρα καί ὁρισμένα κράτη δύνανται κατά τρόπο γενικό ἤ σέ εἰδικές περιπτώσεις νά μή θεωρήσουν σκόπιμο νά κάνουν χρήση αὐτῆς τῆς διατάξεως, κρίνοντας π.χ. ὅτι ἡ ἰσότης πρέπει νά ἀποκατασταθεῖ ἐν μέρει μέσω τῆς αὐξήσεως τῶν κομίστρων πού ἐκφράζονται στό νόμισμά τους καί ἐν μέρει μέσω τῆς μειώσεως τῶν κομίστρων πού ἐκφράζονται στό νόμισμα πού ἀνετιμήθη.

Στήν περίπτωση αὐτή πρέπει νά ἐφαρμοσθεῖ ἡ διαδικασία τῆς κοινῆς συμφωνίας τῆς παραγράφου 1 τοῦ ἄρθρου 11. Ἄν ἕνα κράτος μέλος κρίνει ὅτι οἱ μεταφορεῖς πού εἶναι ἐγκατεστημένοι στό ἔδαφός του πλήττονται ἀπό τίς διαφορές τῶν νομισματικῶν ἰσοτιμιῶν, ἔχει τήν εὐχέρεια νά ἔλθει σέ διαπραγματεύσεις μέ τό ἄλλο ἀμέσως ἐνδιαφερόμενο κράτος μέ σκοπό τήν προσαρμογή τῶν κομίστρων στήν δημιουργηθεῖσα κατάσταση. Εἶναι εὔλογη ἡ σκέψη ὅτι ἡ προβλεπομένη συμβουλευτική συμμετοχή τῆς Ἐπιτροπῆς στίς διαπραγματεύσεις θά πρέπει νά διευκολύνει τήν σύναψη τέτοιων συμφωνιῶν, ἄν παρατηρηθεῖ ὅτι «ἡ

1 — Ἄρθρο 11, παράγραφος 1, τοῦ κανονισμοῦ τοῦ 1977· ἄρθρο 4, παράγραφος 1, τοῦ κανονισμοῦ τοῦ 1968.

2 — Ἕβδομη αἰτιολογική σκέψη τοῦ κανονισμοῦ τοῦ 1977.

Ἐπιτροπή εἶναι δυνατό νά καθορίσει προθεσμία ἐντός τῆς ὁποίας τά ἐνδιαφερόμενα κράτη μέλη *πρέπει* νά ἐκδώσουν ἀπόφαση σύμφωνα μέ τήν παράγραφο 1» [1].

Ἄν, ἐν τούτοις, δέν ἐπιτυγχάνεται συμφωνία, ἡ διαδικασία τῆς διευθετήσεως τῶν διαφορῶν πού θεσπίζεται ἀπό τό ἄρθρο 13 δύναται νά ὁδηγήσει σέ λύση πού ἐξασφαλίζει ἤ ἀποκαθιστᾶ τήν τήρηση τῶν διατάξεων τοῦ κανονισμοῦ μέ προσφυγή στήν διαιτησία τῶν ὀργάνων.

Ἀπό τό σύνολο αὐτῶν τῶν κανόνων, οὐσιαστικῶν καί διαδικαστικῶν, προκύπτει κατά τήν γνώμη μου ὅτι σέ περίπτωση διαφορῶν τῶν νομισματικῶν ἰσοτιμιῶν ὁ κανονισμός 2831/77 ὑποχρεώνει τά κράτη μέλη νά λάβουν τά ἀναγκαῖα μέτρα γιά νά διατηρηθεῖ ὁ κοινός χαρακτήρας τῶν κανόνων πού εἶναι ἐφαρμοστέοι «στίς διεθνεῖς μεταφορές πού ἐκτελοῦνται ἀπό ἤ πρός τήν ἐπικράτεια ἑνός κράτους μέλους», ὅπως ἀπαιτεῖ τό ἄρθρο 75, παράγραφος 1, στοιχεῖο α, τῆς συνθήκης. Τά μέτρα αὐτά εἶναι ταυτοχρόνως τέτοιας φύσεως, ὥστε νά ἀποφεύγεται ὁ καταστρεπτικός ἀνταγωνισμός καί οἱ διακρίσεις μεταξύ τῶν μεταφορέων τῶν διαφόρων κρατῶν μελῶν.

4. Ἡ ὑποχρέωση εἶναι ἐπομένως ἑδαιη ὡς ἀρχή. Ὁ καθορισμός ὅμως τῶν λεπτομερειῶν τῆς ἐφαρμογῆς της εἶναι ἔργο λεπτότερο. Μολονότι ἡ ἐξέταση τῶν λεπτομερειῶν αὐτῶν ἐκφεύγει τοῦ πλαισίου τῶν ἐρωτημάτων πού ὑπέβαλε τό Rechtbank τῆς Γάνδης, δέν δύναται κατά τήν γνώμη μου νά ἀποφευχθεῖ πλήρως στό πλαίσιο τῶν προτάσεών μου αὐτῶν: δέν χρησιμεύει σέ τίποτα νά ἐπιβάλλεται μία ὑποχρέωση πού δέν δύναται νά ἐκπληρωθεῖ στήν πράξη.

Δύο ὁμάδες ζητημάτων, ἀνίσου πρακτικῆς σπουδαιότητος, τίθενται.

Ὑπό τήν ἐπιφύλαξη τῆς μονομεροῦς διαδικασίας τοῦ ἄρθρου 11, παράγραφος 3, ἐναπόκειται στό κράτος πού πλήττεται ἀπό μία στρέβλωση τοῦ ἀνταγωνισμοῦ νά προκαλέσει τήν ἔναρξη διαπραγματεύσεων· ἀφ' ἧς στιγμῆς κινηθεῖ ἡ διαδικασία αὐτή, ὁ κανονισμός παρέχει ὅλα τά κατάλληλα μέσα γιά τήν ἐπίτευξη τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς κοινοτικῆς νομιμότητος. Ἕνα κράτος, ὅμως, ἐνδέχεται, γιά δικούς του λόγους, νά ἀπόσχει ἀπό τοῦ νά προκαλέσει τήν ἔναρξη τέτοιων διαπραγματεύσεων, ἐνῶ τοῦτο τοῦ ἐπιβάλλει ἡ τήρηση τῶν ἐπιτακτικῶν διατάξεων τοῦ κανονισμοῦ. Γι' αὐτή τήν μᾶλλον σπάνια περίπτωση, κείμενο τοῦ κανονισμοῦ καθαυτό δέν παρέχει μέσο γιά τήν ἄρση τοῦ ἀδιεξόδου. Πρέπει, ἑπομένως, κατά τήν γνώμη μου, νά γίνει ἐπίκληση τοῦ ἄρθρου 155, πρώτη περίπτωση, τῆς συνθήκης. Ἡ Ἐπιτροπή, ἐπιφορτισμένη νά μεριμνᾶ γιά τήν ἐφαρμογή τῶν διατάξεων πού θεσπίζονται ἀπό τά ὄργανα δυνάμει τῆς συνθήκης, θά πρέπει τότε νά λάβει μέ δική της πρωτοβουλία τίς ἀποφάσεις πού τό ἄρθρο 11, παράγραφος 1, δεύτερο ἐδάφιο, τοῦ κανονισμοῦ τῆς ἐπιτρέπει νά λάβει ὅταν ἔχουν ἤδη ἀρχίσει διαπραγματεύσεις.

Ἀλλά πέρα ἀπό ποιό ὅριο θά πρέπει νά κινηθεῖ αὐτή ἡ διαδικασία; Κατά αὐστηρή ἑρμηνεία, ὁ πλήρης σεβασμός τῶν διατάξεων τοῦ κανονισμοῦ καί, κατά πρῶτο λόγο, τοῦ ὑποχρεωτικοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἀνοίγματος κατά 23 % ἐπιβάλλει τήν κίνηση τέτοιας διαδικασίας ἀφ' ἧς στιγμῆς ξεπερασθοῦν οἱ ἰσοτιμίες τοῦ κομίστρου.

Ὑπό τήν παροῦσα νομισματική συγκυρία, τέτοια λύση εἶναι δυστυχῶς ἀνεφάρμοστη. Πράγματι, ἡ αὐτόματη μεταβολή τῶν διμερῶν κομίστρων βάσει τῶν τιμῶν συναλλάγματος τῶν οἰκείων νομισμάτων θά συνεπήγετο συνεχεῖς τροποποιήσεις πού θά προκαλοῦσαν ἀνυπέρβλητες δυσχέρειες διαχειρίσεως.

Ἐπί πλέον, οἱ ἀδιάκοπες διακυμάνσεις τῶν τιμῶν συναλλάγματος δέν ἐπιτρέπουν τήν ἐπιλογή ἑνός παγίου καί προκαθορισμένου ποσοστοῦ διαφορᾶς μεταξύ τῶν ἰσοτιμιῶν

1 — Δεύτερο ἐδάφιο, πρώτη φράση.

τῶν κομίστρων καί τῶν πραγματικῶν ἰσοτιμιῶν, ἡ ὑπέρβαση τοῦ ὁποίου θά δημιουργεῖ τήν ὑποχρέωση τροποποιήσεως. Φρονῶ ὅτι, στίς κατ' ἰδίαν διμερεῖς σχέσεις, ἡ κατάσταση πρέπει νά ἀντιμετωπίζεται κατά περίπτωση, λαμβανομένων ἰδίως ὑπ' ὄψη πλήν τῶν νομισματικῶν διακυμάνσεων καί ὅλων τῶν ἄλλων περιστάσεων πού ἐπηρεάζουν πράγματι τούς ὅρους τοῦ ἀνταγωνισμοῦ. Ἐνδείκνυται ἑπομένως νά ἀφεθεῖ εὐρύ περιθώριο ἐκτιμήσεως στά ἐνδιαφερόμενα κράτη μέλη.

Ἡ τήρηση τῶν προαναφερθέντων κανόνων πού τάσσει ὁ κανονισμός καί ἄλλων κανόνων καί ἀρχῶν τοῦ κοινοτικοῦ δικαίου, εἰδικότερα δέ τῆς ἀρχῆς τῆς ἀπαγορεύσεως τῶν διακρίσεων, μᾶς ὁδηγεῖ, ἐν τούτοις, νά θέσουμε ἕνα ὅριο στήν ἐξουσία αὐτή. Δέν εἶναι δυνατό οἱ ἐν λόγω κανόνες καί ἀρχές νά παραβιάζονται κατά προφανῆ τρόπο. Ἡ ἐκτίμηση τοῦ προφανοῦς χαρακτῆρος τῆς παραβιάσεως, πού δημιουργεῖ βεβαίως τήν ὑποχρέωση τροποποιήσεως τῶν κομίστρων, βαρύνει, ὅπως εἶπα, κατά πρῶτο λόγο τά ἀμέσως ἐνδιαφερόμενα κράτη μέλη, ἄλλως δέ τήν Ἐπιτροπή, βάσει τοῦ ἄρθρου 155 τῆς συνθήκης.

Βεβαίως, ἡ λύση αὐτή δέν εἶναι ἀπολύτως ἱκανοποιητική, μοῦ φαίνεται ὅμως ἀναπόφευκτη κατά τήν παροῦσα κατάσταση ἀναπτύξεως τῆς κοινῆς πολιτικῆς τῶν μεταφορῶν καί τῶν σχέσεων μεταξύ τῶν νομισμάτων τῶν κρατῶν μελῶν.

Ἐν συμπεράσματι, προτείνω στό Δικαστήριο νά ἀπαντήσει στό Rechtbank van eerste aanleg τῆς Γάνδης ὅτι ἀπό τήν ἐξέταση τῶν ἐρωτημάτων πού ὑπέβαλε δέν προέκυψαν στοιχεῖα ἱκανά νά ἐπηρεάσουν τό κῦρος τοῦ κανονισμοῦ 2831/77 τοῦ Συμβουλίου, τῆς 12ης Δεκεμβρίου 1977, περί καθορισμοῦ τῶν κομίστρων γιά τίς ὁδικές ἐμπορευματικές μεταφορές μεταξύ τῶν κρατῶν μελῶν.